

Eerste bijeenkomst Vereniging van Compliance Officers

Zoals aangekondigd in het Tijdschrift voor Compliance nummer 3¹ heeft zich het afgelopen halfjaar een stuurgroep (bestaande uit compliance officers van diverse financiële instellingen) gebogen over de mogelijkheid om een vereniging op te richten voor compliance officers. In deze oprichtingsfase is gezocht naar een laagdrempelige en informele formule waarbij compliance officers hun kennis en ervaring over actuele compliance vraagstukken kunnen toetsen en uitbreiden en de mogelijkheid van interprofessionele networking wordt geboden. De stuurgroep heeft gekozen voor de verenigingsstructuur onder de naam Vereniging van Compliance Officers.

Na diverse bijeenkomsten van de stuurgroep heeft een werkgroep bestaande uit diverse personen met goedkeuring van de stuurgroep het vervolgtraject op zich genomen en is op 5 juni 2001 de Vereniging van Compliance Officers (VCO) opgericht. Deze werkgroep heeft zich tevens bereid verklaard om als eerste bestuur van de VCO te fungeren.²

De doelstellingen van de VCO zijn:

1. het uitwisselen van kennis, ervaring, best practices en het vergroten van inzicht op het gebied van compliance in de financiële dienstverlenende sector;
2. het onderhouden van een netwerk van compliance officers;
3. het vormen van een forum voor interprofessioneel overleg, een en ander ter bevordering van de ontwikkeling van de compliance-functie in Nederland.

De VCO tracht dit doel onder meer te bereiken door het uitgeven en bevorderen van publicaties, het houden van voordrachten, seminars en social events en het samenwerken met andere organisaties, werkzaam op een soortgelijk gebied als de VCO.

Personen die beroepsmatig op het gebied van compliance werkzaam zijn bij, met name, effecteninstellingen, banken, verzekeraars, vermogensbeheerders, commissio-nairs, pensioenfondsen, beleggingsinstellingen of andere soortgelijke onder wettelijk toezicht staande financiële instellingen kunnen zich aanmelden als lid van de VCO. Tot 5 juni 2001 waren er 130 aanmeldingen voor een lidmaatschap.³

Bijeenkomst op 5 juni 2001

Op 5 juni 2001 heeft in Amsterdam de eerste bijeenkomst plaatsgevonden van de VCO welke als onderwerp had: *'De rol van de compliance officer in de financiële wereld'*. De bijeenkomst werd bezocht door circa 100 personen. Dagvoorzitter was Kees Oosterholt, algemeen directeur van het Dutch Securities Institute (DSI). Als gastspreker

trad op Jonathan Bibby, Hoofd Global Compliance van ING Barings te Londen en tevens bestuurslid van de Engelse zustervereniging, de Securities Houses Compliance Officers Group (SHCOG). Daarna volgde een forumdiscussie aan de hand van stellingen die op voorhand waren uitgereikt. In dit panel namen naast Kees Oosterholt en Jonathan Bibby tevens plaats Jacob Kaptein, lid van het bestuur van de Stichting Toezicht Effectenverkeer en Michael van Woerden, Hoofd Compliance Wholesale Clients Europa van ABN AMRO Bank. De bijeenkomst werd afgerond met een borrel.

Kees Oosterholt

Kees Oosterholt opende de bijeenkomst. Hij heette een ieder van harte welkom en speciaal Jonathan Bibby, de inleider van deze bijeenkomst en Jacob Kaptein en Michael van Woerden. Oosterholt ging kort in op het ontstaan en de doelstellingen van de VCO en gaf aan dat de VCO ondermeer is opgericht naar het model van de SHCOG.

Jonathan Bibby

Jonathan Bibby belichtte vanuit een internationaal perspectief de ervaringen en aandachtspunten die voor het goed functioneren van een compliance-functie in financiële instellingen onontbeerlijk zijn gebleken. Bibby heeft 15 jaar werkervaring, eerst in toezichhoudende functies en later in compliance functies bij JP Morgan en ING Barings in Londen.

Bibby noemde vier redenen waarom de compliance officer internationaal zo'n belangrijke rol heeft gekregen:

1. Wet- en regelgeving die ervan uitgaat dat er een compliance organisatie is bij financiële instellingen.
2. De door toezichthouders min of meer opgelegde verplichting om een interne toezichthouder, compliance officer of compliance organisatie te hebben.
3. De toenemende complexiteit in de financiële wereld.
4. Het toenemende risico dat de toezichthouder een boete oplegt aan een financiële instelling als gevolg van non-compliance met specifieke regels.

1 Zie de rubriek Compliance Actualia.

2 Het bestuur bestaat uit mr. N.W. Zwikker, Fortis Bank, voorzitter a.i., mw. mr. R.F.A. ter Wiel, ABN AMRO Bank, secretaris, drs. F.J. Schröder RA, Kempen en Co, penningmeester, mr. R.A.M. Houben, SNS Reaal Groep, mr. A.C. Oosterholt, Dutch Securities Institute, J. Meurs, Nationale-Nederlanden, drs. H.P.M. Ruijgrok RA, Rabobank Nederland.

3 Nadere inlichtingen over de VCO en over het lidmaatschap kunnen worden verkregen bij mw. mr. R.F.A. ter Wiel (renate.ter.wiel@nl.abnamro.com), telefoonnummer 020-6283673 of drs. F.J. Schröder (fschr@kempen.nl) of eventueel bij de andere bestuursleden.

Bibby ging verder in op wat zijn inziens compliance in de praktijk betekent voor een financiële instelling. Hij ziet voor de compliance officer een belangrijke rol weggelegd als adviseur, verlener van assistentie en trainer. De compliance officer dient interne regels en procedures te (laten) ontwikkelen en implementeren. De compliance officer draagt tevens zorg voor monitoring van deze regels en rapporteert daarover (in)formeel aan de betrokken personen (zowel intern als extern).

Bibby ging verder in op de karakteristieken van compliance. Hij benadrukte de noodzaak van voldoende middelen zoals mensen, geld, computersystemen, trainingen, etc.... Voorts ging hij in op de onafhankelijkheid van de compliance officer. Deze dient, om zijn functie naar behoren te kunnen uitoefenen, toegang te hebben tot alle bedrijfsinformatie van de instelling (inclusief de managementinformatie). Voorts dient de compliance officer status binnen het bedrijf te hebben om zijn functie goed te kunnen uitoefenen. Hij zal dienen op te treden als een betrouwbare adviseur (het kweken van goodwill is in dit verband belangrijk), als een controleur maar ook als 'Mr. Nice and Mr. Nasty'. Ten aanzien van dit laatste is het naar de ervaring van Bibby moeilijk om in de praktijk de juiste balans te vinden. De compliance organisatie zou naar zijn idee opgebouwd moeten zijn uit een centrale staf en adviseurs uit de business-units van een financiële instelling. De ideale compliance officer beschikt volgens Bibby over een combinatie van diverse kwaliteiten waarbij praktijkervaring opgedaan in een specifiek bedrijfsonderdeel erg belangrijk is.

Verder vroeg Bibby zich af waar compliance als functie zou passen in een organisatie. Hij gaf als mogelijkheden een afdeling Juridische zaken en Compliance, een afdeling Audit en Compliance, Compliance als afdeling op zichzelf en een afdeling Risk Management en Compliance. Het eerste alternatief vindt Bibby traditioneel maar gebleken is dat dit werkt in de praktijk. Een nieuwe trend is de vierde variant. De derde variant geniet in principe zijn voorkeur. Hij heeft geen voorkeur voor een afdeling Audit en Compliance.

Bibby ging voorts in op enkele belangrijke ontwikkelingen op het gebied van compliance. Als eerste noemde hij de verplichte registratie van compliance officers. Hij is hier voorstander van en steunt de gedachte van het DSI om compliance officers die zich bezighouden met het effectenbedrijf verplicht te registreren bij het DSI. Voorts sprak hij zijn zorg uit ten aanzien van het feit dat compliance officers (persoonlijk) aansprakelijk kunnen worden gesteld. Compliance officers kunnen namelijk (grote) risico's lopen bij de uitoefening van hun werk vooral wanneer er belangenconflicten spelen in de top van het bedrijf. Hij gaf aan dat in dit kader binnen SHCOG het idee van een beroepsverzekering voor compliance officers verder wordt uitgewerkt. Hierbij worden compliance officers financieel beschermd wanneer zij hun baan dreigen te verliezen bij 'conflicts of interests'. Als laatste vroeg Bibby zich af hoe een compliance officer om dient te gaan met de toezichthouders. Dient de compliance officer het verlangde te zijn

van de toezichthouder of meer een buffer. Volgens Bibby is dit veelal een 'cultural problem'. Het gaat om de vraag welke relatie de toezichthouder wil onderhouden met de compliance officer.

Als laatste ging Bibby in op SHCOG. SHCOG begon circa 13 jaar geleden als een informeel non-profit platform voor compliance officers van effectenhuizen die professioneel met elkaar diverse compliance zaken en vragen wilden bespreken. Langzamerhand is dit uitgegroeid tot een professionele vereniging voor compliance officers waarvan momenteel zo'n 120 (Engelse) effectenhuizen lid zijn. Doeleinden zijn ook het netwerken met compliance officers, training en opleiding. SHCOG organiseert twee conferenties per jaar, er zijn maandelijkse ontmoetingen en er is periodiek een 'cocktail party'. Het is geen belangengroepering maar een groep van gelijkgestemde personen die het over het vak willen hebben. Nieuwe ontwikkelingen binnen de SHCOG zijn het vormen van subgroepjes door compliance officers binnen bepaalde disciplines (bijvoorbeeld Private Banking of Asset Management). De kosten worden ondermeer gedekt door bijdragen van de leden zelf en de aangesloten instellingen. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van door (de werkgevers van) de leden geboden faciliteiten.

Forumdiscussie

Vervolgens vond er een forumdiscussie plaats aan de hand van een vijftal stellingen. De discussie werd gevoerd onder leiding van Kees Oosterholt.

Als eerste hield Jacob Kaptein een korte inleiding. Hij vindt de oprichting van de VCO een goed initiatief. Voorts belichtte hij aan de hand van het 'FESCO Consultative Paper on Standards and Rules for harmonizing core conduct of business rules for investor protection'⁴ de rol van de compliance officer in de financiële wereld. Kaptein was lid van de werkgroep die het FESCO Paper heeft voorbereid. Hij ging nader in op de 'principles' ten aanzien van compliance (nummers 11-13 van hoofdstuk III.1.4).⁵ Kaptein benadrukte dat het schrijven en invoeren van procedures niet zaligmakend is. Het gaat in dit kader om de juiste normoverdracht.

In een reactie op de introductie van Bibby zag Kaptein (vooralsnog) geen reden voor een verplichte registratie van compliance officers. Het gaat er naar zijn mening meer om dat de compliance functie goed is georgani-

4 De FESCO is het 'Forum of European Securities Commissions'. Het bedoelde Consultative Paper dateert van februari 2001, kenmerk: Fesco/00-124-b.

5 Deze luiden: '11. An investment firm must establish an independent compliance function, aimed at ensuring that their directors, partners, employees and agents behave in the best interest of its customers and the integrity of the market. 12. Executive directors/senior management must take reasonable measures to ensure that the investment firm is acting in the best interests of its customers by establishing and implementing adequate compliance policies and procedures. 13. An investment firm must be able to demonstrate that it has acted in compliance with the conduct of business rules and that its organisation, policies and procedures facilitate such compliance.'

seerd in een financiële instelling. Mocht dat een meerwaarde voor het toezicht van de STE hebben dan zou verplichte registratie tot de mogelijkheden kunnen behoren. Ten aanzien van de aansprakelijkheid van de compliance officer meent Kaptein dat het duidelijk moet zijn dat het bestuur van de financiële instelling de verantwoordelijke is voor haar daden en niet de compliance officer zelf. Ten aanzien van het (verplicht) rapporteren van incidenten aan toezichthouders meent Kaptein dat er een keuze moet worden gemaakt tussen het vrijwillig rapporteren door de instelling zelf of het de toezichthouder voorzien van middelen om de instelling verplicht te laten rapporteren. Zijn voorkeur gaat uit naar de eerste mogelijkheid.

Vervolgens werd ingegaan op de stellingen.

Stelling 1 luidt: 'Management is taking out an insurance policy when investing in compliance.'

In de discussie die hierop volgde kwam naar voren dat niet duidelijk is waar het investeren in een compliance organisatie een garantie voor zou zijn. Slotsom was dat een goed georganiseerde compliance functie in een financiële instelling zeker geen garantie is voor het feit dat er geen schade zal optreden. De kans op bijvoorbeeld reputatieschade en schade als gevolg misbruik van voorwetenschap blijven altijd bestaan. Het gaat erom dat de rol en de verantwoordelijkheden van de compliance officer duidelijk zijn en dat binnen een financiële instelling ook duidelijk is waar de (compliance) risico's liggen. Compliance moet vooral een preventieve werking hebben. Kaptein wees in dit verband dan ook het idee van de hand om in geld te berekenen wat een compliance officer aan risico's uitspaart.

Stelling 2 luidt: 'To secure real independence, the compliance officer should have a reporting line to the chairman of the supervisory board.'

In de discussie die hierop volgde kwam naar voren dat het in principe niet de bedoeling zou moeten zijn de Raad van Commissarissen van een financiële instelling te betrekken in alle (dagelijkse) compliance problemen van die instelling wanneer het management de verantwoordelijkheid niet wil nemen. Veel beter is het om in dergelijke gevallen bijvoorbeeld de interne accountant van de instelling in te schakelen. De Raad van Commissarissen moet niet gebruikt worden om de aandacht van het management te krijgen. Hoogstens in zaken waarbij het (top)management zelf is betrokken zou de compliance officer de mogelijkheid of bevoegdheid moeten hebben zich te wenden tot de Raad van Commissarissen. Uit de discussie kwam verder naar voren dat de situatie bij financiële instellingen verschillend kan zijn. Opgemerkt werd bijvoorbeeld dat de Raad van Commissarissen in het Angelsaksische model veel dichter bij het management staat dan in het Nederlandse model. Hierdoor wordt deze meer betrokken bij (dagelijkse) compliance kwesties.

Stelling 3 luidt: 'Within a firm, compliance should not be part of other functions such as legal, audit, risk control, financial control or human resources.'

Ten aanzien van deze stelling was de slotsom dat het niet

uitmaakt in welke discipline van een financiële instelling compliance wordt gestructureerd maar dat men meer in het algemeen moet bekijken of en hoe in die instelling de desbetreffende regels worden nageleefd.

Stelling 4 luidt: 'The compliance officer should have a legal background.'

Geconcludeerd werd dat een compliance officer niet specifiek een juridische achtergrond hoeft te hebben maar ook niet bijvoorbeeld specifiek een achtergrond als accountant. Belangrijker voor de compliance officer is dat hij beschikt over (zeer) goede communicatieve en persoonlijke vaardigheden ('personal skills'). Voorts is van belang dat de compliance officer over (voldoende) praktijkervaring beschikt ten aanzien van het specifieke bedrijfsonderdeel waarin hij werkzaam is. Kennis uit de praktijk is zeker noodzakelijk voor een compliance officer om te kunnen oordelen over compliance situaties. Zo zou een compliance officer in het effectenbedrijf naast de 'personal skills' bijvoorbeeld moeten beschikken over kennis van markten en producten, van relevante wet- en regelgeving en van processen (AO/IC, clearing en settlement, orderrouting, etc..).

Stelling 5 luidt: 'Firms should only employ compliance officers having a personal registration with the regulator/selfregulatory organisation (FSA/DSI).'

Ten aanzien van deze stelling was de slotsom dat compliance nog een te jonge discipline in Nederland is om registratie verplicht te stellen hoewel dit in de nabije toekomst zeker niet valt uit te sluiten. Opgemerkt werd dat dit dan ook een bepaalde meerwaarde voor een instelling moet hebben, bijvoorbeeld in de vorm van een Registered compliance officer naar analogie van de RA of de RC. Daarbij dient er op landelijk niveau nog veel ontwikkeld te worden op het gebied van specifieke training en educatie. Momenteel zijn er hiervoor nog (te) beperkte mogelijkheden. Volgens Oosterholt dient een registratie de verdere professionaliteit van de compliance officer te waarborgen. Momenteel wordt door het DSI bekeken of een dergelijke registratie nodig en mogelijk is.

Afsluiting

De afsluiting vond plaats door Kees Oosterholt. Gesproken mag worden van een geslaagde eerste bijeenkomst en een belangrijke stap op weg naar een verdere professionalisering van de compliance functie in Nederland. De volgende bijeenkomst zal in september 2001 georganiseerd worden.⁶

⁶ Dit wordt naar alle waarschijnlijkheid medio/eind september 2001. Alle leden zullen hierover tijdig worden geïnformeerd.